

KANTA-HÄMEEN JATKUVA LIIKENNEJÄRJESTELMÄTYÖ

Liikennejärjestelmätyöryhmän kokous 1/2016

Aika: 8.4.2016 klo 9:30 – 12:00

Paikka: Hämeen liitto, Niittykatu 5, Hämeenlinna

Läsnä:

Työryhmä:	Jäsen	Varajäsen
	Heikki Pusa, Hämeen liitto, pj.	Heimo Toiviainen, Hämeen liitto
	Leena Roppola, Hämeenlinna	Ismo Holstila, Janakkala
	Antti Heinilä, Forssa	~~Hannu Jalava, Tammela~~
	Toni Haapakoski, Riihimäki	Ilkka Korhonen, Hausjärvi
	Tytti Viinikainen, Liikennevirasto	~~Tapani Kajamaa, Liikennevirasto~~
	Mirja Hyvärinta, Uudenmaan Ely-keskus	Sonja Heikkinen, Uudenmaan Ely-keskus
	Rauno Penttinen, Hämeen Ely-keskus	~~Liisa-Maija Thompson, Uudenmaan Ely-keskus~~
	Risto Pekola, Hämeen kauppakamari	
	Anne Pevkur, Hyvinkään - Riihimäen kauppakamari	~~Pekka Salonen, Hyvinkään - Riihimäen kaup- pakamari~~
Sihteeri:	Sakari Somerpalo, Linea Konsultit Oy	
Muut:	Jere Mattila, Hyvinkään-Riihimäen kauppakamari	
	Heikki Metsäranta, Strafica Oy	

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistio

Pusa avasi kokouksen ja totesi läsnäolijat.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio ja todettiin, että liikennejärjestelmätyön projekti-pankkiin <http://linea.fi/ekstranet/khljs/> on nyt linkki myös Hämeen liiton sivuilta.

ELY-keskus ja kunnat ovat hankkineet kuntien liikenneturvallisuuksien tueksi yhteiset Kanta-Hämeen liikenneturvallisuuskoordinaattoripalvelut vuosille 2016-2017. Kanta-Hämeen liikenneturvallisuusseminaari järjestettiin 14.3.2016. Lisätietoa liikenneturvallisuuksien toteutuksesta sekä seminaarin aineistot löytyvät Kanta-Hämeen liikenneturvallisuuksien nettisivuilta http://www.suunnitelma.info/kanta_hame/index.html. Liitteenä yhteenvedon paperi aiheesta.

2. Ajankohtaiset asiat ja tapahtumat edellisen kokouksen jälkeen, mm.

Suunnitteluhankkeiden ajankohtaiskatsaus (liitto, ELY)

Pusa kertoi, että TEM on hyväksynyt jatkoneuvotteluja varten kaksi kasvukäytävähanketta, joista toinen on Suomen kasvukäytävähanke. Hanketta hallinnoi Uudenmaan liitto. Sen teemat ovat:

1. Sisäinen liikkuvuus – asemansuhteiden saavutettavuus
  - 1.1. Liikenteen solmupisteiden älykkäät liityntäpalvelut
  - 1.2. Dataperustan luominen ovelta ovelle -palveluiden mahdollistamiseksi
  - 1.3. Vaihtoehtoisten polttoaineiden laatuikävä
2. Kasvukäytävän ulkoinen saavutettavuus
  - 2.1. Maaliikenteen ja lentoliikenteen matkakettujen yhteensovittaminen
  - 2.2. Selvitetään palvelujen kehittämissyhteistyön mahdollisuudet

- 2.3. Selvitys Lentoradasta
- 3. Saavutettavuudesta elinvoimaa
  - 3.1. Yliopistojen ja korkeakoulujen välinen liikkuvuus
  - 3.2. Valmistavan teollisuuden osaamisperustan ja sen saavutettavuuden parantaminen

Ajankohtaisia käynnissä olevia seudullisia/maakunnallisia liikenneselvityksiä ovat:

- U-Elyn alueen merkittävän tieverkon palvelutasoselvitys / U-Ely (Linea)
- Hki-Forssa-Pori yhteysvälin palvelutasoselvitys, käynnistynyt, LiVi-rahoitus (Strafica, Ramboll)
- Mt 130 Hml ja Janakkala, maankäytön ja liikenteen kehittämisselvitys
- HML: vt 10 palvelutasoselvitys kantakaupungin alueella (SITO), HML:n kantakaupungin yleiskaavan liikenneselvitys (SITO)
- Hattulan Merven alueen liikenteen järjestelyt (Hattulan keskeisten alueiden yleiskaava)
- Riihimäen seudun (Rmk, Hjärvi, Loppi, Hyvinkää) maankäytön ja liikenteen kehittämisselvitys (Trafix), RMK:n yleiskaava työn alla
- Forssan seudun raideliikenneyhteydet (Kohateam Oy)
- Vireillä/keskustelussa: mt 130 Riihimäki-Janakkala (?)

Valtatien 2 osalta Pusa totesi, että asiat etenevät kahdella tasolla. Liiton ajankohtaisena edunvalvontakohteena ovat valmiista tiesuunnitelmasta vielä toteuttamatta olevat 12 miljoonan euron toimenpiteet, pitemmän aikavälin kehittämistarpeita määritetään käynnistyneessä palvelutasotarkastelussa.

Kanta-Hämeen maakuntakaavaan 2040 liittyviä selvityksiä tehdään kevään aikana. Luonnosvaiheen kuuleminen on tavoitteena vuodenvaihteessa. Maakuntakaavan liikenne- ja logistiikka-asioita / pohdittavia kysymyksiä ovat mm.:

- Forssan seudun raideliikenneyhteydet (miten tulevaisuuteen varaudutaan), esiselvitys menossa
- vt 2: merkittävästi parannettava tieyhteys, (yhteysvälin palvelutasoselvitys käynnissä, valmistuu 2017)
- vt 2 liittymät (neuvottelu/U-Ely nykyisessä maakuntakaavassa esitetyistä liittymistä)
- kt 54, toiminnallinen luokka (?) + neuvottelu/U-Ely liittymien merkinnöistä (mm. kt 54 kehittämisselvitys)
- Riihimäen läntinen kehäyhteys, yhteystarve edelleen (?), RMK Malista perusteita
- Riihimäki-Hausjärvi Arolammin orsi ja Riihimäen itäinen kehäyhteys (nyt ohjeellisena), RMK Malista perusteita
- vt 3 ja mt 130 liittymät: Moreeni, Merve (selvitykset menossa)
- vt 10 HML-kantakaupungin alueella, selvitys käynnistymässä + yleiskaavan liikenneselvitys
- Humppilan logistiikka-alue (selvitys laadittu)
- Riihimäen logistiikka-alue (Arolammin alue, vrt. Tallinna-tunnelin vaikutukset, varautuminen), RMK yleiskaava

Keskustelun päätteeksi sovittiin, että maakuntakaavan liikenneasioita käsitellään enemmän syksyn kokouksessa.

Liikenne- ja logistiikan tilanne ja hallituksen kehysriihen päätökset

Hallituksen kehysriihessä päätettiin hallituskaudella aloitettavista kehittämishankkeista. Mikään niistä ei ole Kanta-Hämeessä, mutta Lahden eteläisen kehätien rakentaminen vaikuttaa myös Kanta-Hämeen itäsuunnan yhteyksiin. Hallitus päätti myös vähentää perusväylänpidon rahoitusta. Vuonna 2018 perusväylänpitoon kohdistetaan 25 milj. euron säästö ja vuodesta 2019 lukien säästö nousee 35 milj. euroon.

Hallitusohjelmassa luvatus 364 miljoonan euron siirrosta kehittämishankkeista perusväylänpitoon vuosina 2017-19 ei puhuttu mitään, mutta tällä rahoituksella toteutettavan hankeohjelman valmistelu on kuitenkin käynnissä Liikennevirastossa ja ELY-keskuksissa. Kanta-Hämeen näkökulmasta ohjelmaan tarjolla olevia kärkikohteita ovat Hämeenlinnan Katuman kiertoliittymän parantaminen valtatiellä 10 sekä aiemmin mainitut valtatie 2 tiesuunnitelman toteuttamatta olevat kohteet.

Valtion liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen hallitusohjelman mukaisesti vuosille 2016-18 osoitetun 600 miljoonan euron korjausvelkaohjelman hankkeet on valittu jo aiemmin. Ohjelma löytyy osoitteesta <http://www.liikennevirasto.fi/liikennejarjestelma/korjausvelkaohjelma>.

Keskustelussa todettiin, että hankkeiden suunnitteluvalmiudet ovat tärkeitä, jotta voidaan varautua kulloinkin esiin putkahtaviin rahoitusmahdollisuuksiin.

Junaliikenteen ajankohtaiset muutokset

Somerpalo kertoi junaliikenteessä tapahtuneet muutokset:

Valtion junaliikenteen tukemiseen osoittaman rahoituksen vähennysten johdosta VR:n velvoite-liikenteenä ajamaa Lahti-Riihimäki-lähijunaliikenne supistettiin puoleen maaliskuun 2016 lopussa. Aiemmin ajettiin

- 17/18 vuoroa molempiin suuntiin tunnin välein
- Lähdöt Riihimäeltä 6.15 - 0.15, Lahdesta 4.52 - 22.04

Nyt ajetaan

- 8 vuoroa molempiin suuntiin 2 tunnin välein
- Lähdöt Riihimäeltä 7.15 - 21.15, Lahdesta 5.50 - 20.06
- Ei yhteyttä klo 9:ksi Helsinkiin eikä Lahteen
- ELY ostaa (osa kunnista mukana rahoittamassa) kaksi korvaavaa, työ- ja koulumatkayhteyksiä palvelevaa bussivuoroparia 3.6.2016 saakka (jatkosta ei ole tietoa):
  - Riihimäki 5.15 – Lahti 6:25
  - Lahti 6.30 – Riihimäki 7.50
  - Riihimäki 16.15 – Lahti 17.30
  - Lahti 17.35 – Riihimäki 18.50

Jo aiemmin viime syksynä VR supisti markkinaehtoista kaukojunaliikennettään Turun ja Tampereen välillä, mikä heijastuu myös Kanta-Hämeen yhteyksiin (Humppila, vaihtoyhteydet Hämeenlinnasta Turkuun). Aiemmin ajettiin

- 10 vuoroa molempiin suuntiin
- Turusta 6.00 - 21.05, Tampereelta 5.56 - 21.11

Nyt ajetaan

- 6 vuoroa (+ 2 P/S-vuoroa) molempiin suuntiin
- Turusta 7.00 - 21.30, Tampereelta 5.56 - 21.11
- Ei junaa Turkuun 9:ksi, Hämeenlinnasta ensimmäinen yhteys Turussa vasta klo 12

Käydyssä keskustelussa todettiin mm. seuraavaa:

- Pevkur totesi, että Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarissa on suurta huolta Riihimäki-Lahti-yhteyksien tilanteesta. Ihmiset ovat sijoittuneet radan varteeseen ajatuksella, että työ- ja koulumatkat sujuvat. Näin suuria muutoksia ei pitäisi tehdä yhtäkkiä. Kauppakamarin aluekehityslautakuntaan on tulossa VR:n edustaja käymään.
- Pusa kertoi, että Hämeen liitto on sopinut Päijät-Hämeen liiton kanssa ja tiedottanut myös kunnille, että syksyyn pitää valmistautua jo nyt. Kesä todennäköisesti menee nykyisillä junavuoroilla ilman korvaavia bussivuoroja.

- VR:n edustajat kävivät vierailulla Hämeen liitossa. Tarkoituksena oli vaikuttaa siihen, että jatkossa Pendolinot pysähtyisivät myös Hämeenlinnassa, mutta ilmenikin, että VR on jatkossa supistamassa päivävuoroja Tampere-Hml-Helsinki-väliltä.
- Pekolan mukaan VR:n omistama Pohjolan liikenne lisää kilpailevia linja-autovuoroja Helsinki-Tampere-välille samaan aikaan kun se on supistamassa junaliikennettä.
- Todettiin, että edunvalvontaa tarvitaan kaikilta toimijoilta.

Keskusteltiin seutujen välisten joukkoliikenneyhteyksien heikentyneestä tilanteesta:

- Pekolan mukaan ELY-keskus ei enää rahoita seutujen välisiä yhteyksiä, jos kunnat eivät ole osaltaan mukana rahoittamassa. Tulossa on bussilinjojen lakkautuksia. Kun liikennettä supistetaan, hiipuu helposti loputkin matkustajakysynnästä ja liikenteestä. Markkinaehtoisesti syntyy vain isojen keskusten välistä liikennettä. Miksi palvelutasotavoitteita asetetaan, jos kukaan ei kuitenkaan hanki liikennettä.
- Todettiin, että kuntien ja ELY-keskuksen tukea tarvitaan työ- ja koulumatkoja palvelevien seudullisten yhteyksien turvaamiseksi, se ei saisi jäädä vain yksittäisten kuntien huoleksi. Pohdittiin, muuttaako maakuntahallinto tilannetta, jos ELY-keskusten joukkoliikenneasiat siirtyvät maakunnille.
- Todettiin, että tarvitaan tilanneanalyysiä sekä seutujen välisten että maakunnan ulkoisten yhteyksien tilanteesta samoin kuin pohdintaa siitä, kenen tehtävänä, vastuulla ja intressinä on (nyt/tulevaisuudessa) tavoitella jotain palvelutasoa ja ennen kaikkea vastata sen saavuttamisesta, jos ei jättäydytä vain markkinaehtoisuuden varaan.

Sovittiin, että järjestetään alkusyksyllä liikennejärjestelmätyöryhmän teemakokous seutujen välisen ja pitkämatkaisen joukkoliikenteen tilanteesta. Joukkoliikennekysymykset nostetaan esiin myös maakuntahallituksen toukokuun kokouksen liikennekatsauksessa.

Muuta ajankohtaista

Ajankohtaisia aiheina nostettiin esiin:

- 10-tien liittämöpolitiikka ja maankäytön tarpeet Forssan seudulla. Kunnat, liitto ja ELY-keskus neuvottelevat aiheesta ja asiaa tarkastellaan myös Uudenmaan ELY-keskuksen tieverkon palvelutasotarkastelussa.
- Maankäytön suunnittelua varten on tarpeen laatia aluevarausuunnitelma pääradan lisäraiteista välillä Hämeenlinna-Tampere. Liitto pyrkii edistämään asiaa, suunnitelman laatimisvastuu on Liikennevirastolla.

3. Liikennejärjestelmäsuunnitelman ja aiesopimuksen toimenpiteiden tilanne ja edistäminen 2016-2017

Käytiin läpi osallistujien etukäteen päivittämä liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteiden seurantataulukko ja tehtiin siihen täydennyksiä. Täydennetty taulukko on muistion liitteenä.

4. Keskeisen päätieverkon toimintalinjat

Viinikainen esitteli Liikennevirastossa käynnissä olevan toimintalinjatyön linjauksia (kalvosarja toimitettu asialistan liitteenä). Käydyssä keskustelussa todettiin mm. seuraavaa:

- Raskaan liikenteen keskeisten reittien keskinopeuksien seuranta ja turvaaminen olisi hyvä näkyä toimintalinjoissa, ts. nopeusrajoitustavoitteiden lisäksi tavoitteita myös todellisille nopeuksille.

- Henkilövahinko-onnettomuuksien lisäksi tavoitteita voisi olla myös kaikille onnettomuuksille.
- Linjausten jyrkkä ei kiertoliittymille keskeisen verkon maaseutujaksoilla herätti vilkasta keskustelua: Mitkä osuudet ovat maaseutujaksoja? Mitä sitten tehdään, jos rahat eivät riitä eritasoliittymään? Liikennevalojakaan ei toivota pääteille.
- Linjaukset eivät ole normeja vaan periaatteita, jotka ohjaavat suunnittelua.
- Mitä ovat maaseutu-/seudullisen liikenteen/kaupunkijaksot? Niitä ei määritellä karttasolulle etukäteen, vaan ovat periaatteita tietynlaisiin olosuhteisiin. Käytännön tilanteissa niiden määrittely kuitenkin pitää tehdä ja se on tärkeä suunnittelua ohjaava tekijä.
- Tarvitaanko oma luokkansa myös pienempien kaupunkien ja taajamien taajamajaksoille?

Linjausluonnoksista voi antaa palautetta osoitteessa <http://forms.strafica.fi/kestit>.

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Jatkotoimenpiteet

Liikennejärjestelmäasioita esitellään maakuntahallitukselle 9.5.2016.

Työryhmän seuraava, seutujen väliseen ja maakunnan kaukoliikenneyhteyksiä palvelemaan joukkoliikenteeseen keskittyvä teemakokous on keskiviikkona 28.9.2016 klo 9.30-12.00 Hämeen liitossa.

Myöhemmin syksyllä järjestetään toinen kokous, jonka pääaiheita ovat liikennejärjestelmän tilan kehitys ja tavoitteiden toteutuminen sekä liikennejärjestelmäsuunnitelman linjausten ja toimenpiteiden tarkistustarpeet.

7. Kokouksen päättäminen

Pusa päätti kokouksen klo 12.20.

Kokouksen sihteeri

Sakari Somerpalo
Linea Konsultit Oy